

Barczak, Andrzej

Skład Towarzystwa Naukowego Warszawskiego : (kadencja 1998-2000) : Wspomnienia pośmiertne : Janusz Mołski (1926-1998)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 61, 69-72

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Warszawskiego. Przed czterema laty to właśnie Profesor wprowadził mnie do Towarzystwa.

Profesor był zawsze mocno zaangażowany w kształcenie studentów i młodych pracowników nauki. Zjawił się na Uniwersytecie Warszawskim w momencie, gdy organizowano pierwsze zajęcia z biochemii. Włączył się do tych działań i do końca pozostał wierny idei nowoczesnego nauczania biochemii, a potem biologii molekularnej. Jego wykłady i seminaria, a także prowadzone pod jego nadzorem ćwiczenia, zawsze utrzymywały wysoki standard. Utalentowani młodzi ludzie chętnie przychodzili do jego pracowni. Stąd wielu Jego studentów i doktorantów zajmuje dziś prestiżowe stanowiska w uczelniach i instytutach naukowych na całym świecie. Wkład Profesora w życie akademickie był dostrzegany: został odznaczony Orderem Odrodzenia Polski i Medalem Edukacji Narodowej.

Dla studentów i współpracowników Profesor był w równej mierze szefem co partnerem w życiu akademickim; życzliwym i zainteresowanym wszystkimi problemami. W ostatnim okresie choroba uniemożliwiła Mu codzienną obecność w zakładzie, ale nie rozluźniła kontaktów ze współpracownikami, które utrzymywał do ostatnich dni.

Krzysztof Staroń

JANUSZ MOLSKI

(1926–1998)

W dniu 7 lipca 1998 roku zmarł w Warszawie w wieku 72 lat płk w st. spocz. prof. hab. Inż. Janusz Molski.

Urodził się 16 czerwca 1926 roku w miejscowości Kobiełe Wielkie, w powiecie radomskim. Ojciec pracował wówczas jako administrator w tamtejszym majątku, matka była nauczycielką w miejscowej szkole podstawowej. W 1939 r. ukończył szkołę podstawową i po wybuchu wojny rozpoczął pracę w zakładzie introligatorskim, a następnie krawieckim. Jednocześnie kontynuował naukę na poziomie gimnazjalnym na kursach tajnego nauczania. Po zakończeniu wojny skończył gimnazjum uzyskując świadectwo dojrzałości. Następnie zdał egzamin na Politechnikę Śląską w Gliwicach i rozpoczął studia na Wydziale Elektrycznym

tej uczelni. Dla zapewnienia sobie bytu materialnego podejmował różne dodatkowe zajęcia, m. in. pracował w technikum chemicznym i udzielał korepetycji. W 1951 roku ukończył studia ze stopniem magistra inżyniera.

W tym samym roku powołany został do wojska ze skierowaniem do tworzącego się Poligonu Naukowo-Badawczego Łączności (PNBŁ) w Zegrzu Południowym. Przedtem jednak odbył 1,5-miesięczne przeszkolenie wojskowe w Oficerskiej Szkole Łączności Radiowej w Zegrzu Północnym. Od początku bierze aktywny udział w formowaniu nowej placówki badawczej dla potrzeb wojsk łączności – gromadzi aparaturę pomiarową i organizuje zespoły pracowników. Rozpoczyna swoją służbę od stanowiska kierownika laboratorium wojskowych radiostacji UKF, potem powołany zostaje na kierownika pracowni UKF zakładu radiowego PNBŁ, Po przemianowaniu Poligonu na Ośrodek Badawczy Sprzętu Łączności kieruje pracownią anten i propagacji. Główne zainteresowania badawcze J. Molskiego skupiają się w tym czasie na zagadnieniach szeroko pojętej propagacji fal radiowych oraz opracowaniu nowoczesnych anten dla urządzeń łączności radiowej, pracujących w ruchu.

Już w 1957 roku wspólnie z S. Manczarskim i L. Kiernożyckim w raporcie Kongresu URSI w Colorado publikuje artykuł pt.: *Some results of tropospheric scatter propagation measurements in Poland*. W latach 1957–1959 – w ramach Międzynarodowego Roku Geofizycznego – uczeni wielu państw prowadzili badania mające na celu dokładniejsze poznanie skomplikowanych mechanizmów rządzących prawami propagacji fal radiowych w jonosferze i egzosferze. W zakrojonym na dużą skalę programie obserwacji sztucznych satelitów Ziemi i emitowanych przez nie sygnałów radiowych brał udział między innymi J. Molski, jako kierownik specjalnie utworzonej w OBSŁ w Zegrzu stacji. Wyniki własnych badań publikował w „Biuletynie Polskich Obserwacji Sztucznych Satelitów”, wydawanym przez Komitet Międzynarodowej Współpracy Geofizycznej przy PAN. Można tam odnaleźć *Sprawozdanie z działalności stacji MRG nr 157 – Zegrze, w okresie 1958–1959* (1960), *Fluktuacje poziomu sygnałów radiowych sztucznych satelitów Ziemi, odbieranych na Stacji MRG nr 157 – Zegrze* (1960), *Atmosfera i ich znaczenie w badaniach jonosfery i egzosfery* i inne.

Wszystkie opracowania J. Molskiego poprzedzała żmudna i solidna praca. Bardzo interesujące spostrzeżenia i wnioski zawarł w *Przyczynku do badań propagacji fal rozproszonych w troposferze i jej perspektywicznego wykorzystania w warunkach specjalnych* oraz *Badaniach nad ustaleniem wysokości warstw atmosfery powodujących maksymalne rozproszenie fal*

elektromagnetycznych w zakresie UKF na trasach o różnej długości, zamieszczonych na łamach Przeglądu Telekomunikacyjnego (1960).

Znany był ze swego uporu w zdobywaniu coraz większej wiedzy, w doskonaleniu swoich kwalifikacji i już w 1963 r. obronił na Politechnice Warszawskiej pracę doktorską pt.: *Zagadnienia samoczynnego wzmacniania sygnałów radiowych w rozrzedzonej plazmie z obecnością stałego pola magnetycznego*. Meritum pracy polega na zbadaniu możliwości i opracowaniu istoty dalekosiężnej propagacji fal, mogących przyczynić się do rozszerzenia efektywnego zasięgu łączności radiowej, na podstawie obserwowanych dotychczas sporadycznie mechanizmów występujących w atmosferze ziemskiej, wykluczając zwiększenie mocy nadajników. Tak więc praca stanowiła przyczynek do dokładniejszego poznania mechanizmów rządzących prawami propagacji fal radiowych i ułatwiła planowe wykorzystanie ich w praktyce. Materiał doświadczalny pracy obejmował wyniki badań uzyskanych przez autora w okresie kilkuletnich prac, m.in. wyniki badań parametrów sygnałów radiowych emitowanych przez sztuczne satelity Ziemi.

Na początku 1966 r. płk Janusz Molski wziął udział w ekspedycji naukowej Polskiej Akademii Nauk na Antarktydzie, gdzie prowadził badania magnetosfery, czyli warstw atmosfery powyżej 100 km od Ziemi pod kątem wykorzystania ich do łączności radiowej. Uzyskane wyniki badań zostały zamieszczone m. in. w rozprawie habilitacyjnej pt.: *Niektóre badania magnetosfery, prowadzone pod kątem rozszerzenia możliwości planowania łączności krótkofalowych*, obronionej na Politechnice Warszawskiej w 1970 r. Postawił tam hipotezę, że zaobserwowane zagęszczenie elektronowe wyższych warstw atmosfery (magnetosfery) może być wykorzystane do pośrednictwa dalekosiężnej łączności radiowej, co sprawdził doświadczalnie realizując łączność radiową (12–16 MHz) na wojskowych nadajnikach niedużej mocy na trasie Warszawa–Antarktyda o długości 14 500 km.

W uznaniu zasług uzyskuje kolejne stopnie wojskowe, szybko zostaje samodzielnym pracownikiem naukowym, a w 1970 r. zastępcą komendanta Wojskowego Instytutu Łączności ds. naukowo-badawczych. Powszechnie znane są osiągnięcia J. Molskiego w dziedzinie konstrukcji anten do łączności krótkofalowej w ruchu, dzięki którym zasięgi łączności zostały zwiększone co najmniej 10-krotnie. Konstrukcje te zostały wdrożone do produkcji na początku lat 70 i są eksploatowane do dzisiaj.

Płk Janusz Molski jest autorem wielu publikacji, rozpraw naukowych, wielokrotnym laureatem nagród ministra Obrony Narodowej. Był wspaniałym wychowawcą młodzieży, nie szczędził cennych rad i wskazówek ze swego

bogatego dorobku oraz promotorem kilku doktorantów, recenzentem szeregu prac doktorskich. Ukoronowaniem Jego działalności naukowej było otrzymanie tytułu naukowego profesora nadzwyczajnego nauk technicznych we wrześniu 1979 r. W lipcu 1981 r. został przeniesiony do rezerwy ze względu na stan zdrowia. Pracował następnie w Polskiej Akademii Nauk, w kraju i za granicą, gdzie kontynuował badania nad zjawiskami fizycznymi zachodzącymi w jonosferze i ich wpływem na propagację fal elektromagnetycznych.

Andrzej Barczak

BOHDAN CISZEWSKI

(1922–1998)

Dnia 14 kwietnia 1998 r. zmarł w Warszawie prof. dr inż. Bohdan Ciszewski, członek rzeczywisty PAN, członek zwyczajny Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, wybitny i bardzo szanowany naukowiec z dziedziny materiałoznawstwa, znakomity pedagog i organizator życia naukowego.

Bohdan Ciszewski urodził się 23 grudnia 1922 r. w Grodnie. Ojciec Profesora, Tadeusz Ciszewski, absolwent Politechniki w Rydze, był znanym budowniczym mostów kolejowych w przedrewolucyjnej Rosji. W Odrodzonej Polsce kierował budową urządzeń portowych w Gdyni i budową fortyfikacji na Helu. Po II wojnie światowej zajmował się odbudową zniszczonych mostów warszawskich. Matka Halina z domu Połomska, pochodziła z polskiej, ziemiańskiej rodziny osiadłej od wielu pokoleń na Litwie Kowieńskiej.

Bohdan Ciszewski ukończył szkołę powszechną i gimnazjum w Grodnie oraz pierwszą klasę licealną w Gdyni w 1939 r. W październiku 1939 r. rodzina Ciszewskich została wysiedlona z Gdyni i zamieszkała w Warszawie. Wkrótce włączył się do działalności konspiracyjnej. Działalność konspiracyjna Bohdana Ciszewskiego podczas II wojny światowej znana była tylko gronu najbliższych przyjaciół. Wynikało to z Jego skromności, jak i z braku potrzeby eksponowania tej działalności, uważał bowiem, że roczniki Kolumbów miały podobne życiorysy okupacyjne – zwłaszcza w Warszawie. Jednak ten wojenny życiorys Profesora wymaga szczególnego podkreślenia. Od